

ПРІОРИТНІСТЬ АНТИКРИЗОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ НА ОСНОВІ ІННОВАЦІЙНО- ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН

В. А. КОСТИЛЯНУ

аспірант кафедри економіки

*Національного університету біоресурсів і природокористування України
kostylanuvitalij@gmail.com*

Анотація. Поєднання глобальних і локальних чинників надає сучасній фінансово-економічній кризі специфіки. Метою даної роботи є вказати на нагальну необхідність формування послідовної антикризової економічної політики, яка має враховувати локальні та глобальні кризові та ризикові фактори.

У статті розглядається вплив реальної інституціоналізації на ефективність економічної політики. Це вказує на першочергове значення інституціоналізації економічної політики. Виходить із гіпотез, що створення ефективної антикризової економічної політики потребує правильної та своєчасної ідентифікації проблем та кризового процесу, визначення необхідних заходів та створення підходу до розвитку, який має базуватися на інноваційно-інституційному моделюванні.

Антикризові заходи, спрямовані на ліквідацію наслідків кризи та пов'язані з нею процеси, зазнають впливу факторів, що визначають економічну кризу, на персонал технологічних і фінансових підприємств.

Однією з обставин, яка робить предмет дослідження актуальним, є домінування негативних відгуків представників громади щодо діяльності державних структур, що виражається у подальших невтішних результатах роботи працівників. Для державних органів імідж є важливою функціональною та статусною цінністю. Крім того, це індикатор рівня довіри та міра ефективності управлінської діяльності, яка здійснюється відповідно до реформ у державних установах, фіксуючи ступінь відповідності дій працівників вимогам та очікуванням окремих соціальних груп і національної економіки. Отже, компетенція антикризового управління багато в чому визначає ставлення суспільства до урядовців, а також визначає ступінь сприйняття діяльності представників уряду та програмістів реструктуризації поєднання глобальних і локальних факторів дає сучасну фінансово-економічну специфікацію кризи. Звернувши увагу на нагальну потребу створення послідовної антикризової економічної політики, яка має враховувати локальні та глобальні кризові фактори. Важливим аспектом впливу реальної інституціоналізації на ефективність економіки в першу чергу є значення інституціоналізації в сучасному його розумінні. Поняття відходить з гіпотези про те, що створення ефективної антикризової економічної політики вимагає правильного і своєчасне виявлення проблем кризового проце-

су, визначення необхідних заходів та створення підходу до розвитку, який має базуватися на інноваційно-інституційному моделюванні.

Ключові слова: антикризова економічна політика; інновації; інститути; економічне зростання та розвиток; перехідна економіка.

Актуальність.

Тенденції локальної та глобальної економіки у 2020 та 2022 роках характеризуються сповільненою, але глибокою рецесією, що обумовлена епідеміологічною, економічною, політичною, соціальною та технологічною стагнацією. Весь західноєвропейський, а також північноамериканський регіон, включаючи країни Європейського Союзу та Сполучені штати Америки, схильні до глобальних економічних деформації, спричинені фінансовою та геополітичною кризою. Поширення впливу кризи набирає обертів в геометричній прогресії, що в першу чергу знаходить своє відображення на реальному секторі економіки. Функціонування в сучасних реаліях змушує змінювати поведінку як господарських суб'єктів, так і глобальних координаторів ринків у вигляді держав. Хоч сучасна криза відрізняється від кризи, що сталась в 2008 році, а саме, має менш різкий GAP, його наслідки, безумовно будуть вважатись найгіршими за останні тридцять років.

Для економік більшості західних капіталістичних країн характерною рисою стала поява характерних рис прихованого неолібералізму, коли все більший вплив на суцільні дії держави здійснюється в інтересах транснаціональних корпорацій, що не може не спричинити глибокі проблеми, деформації та диспропорції економіки, які поглибилися і ще

більше ускладнились глобальною економічною кризою. Ці наслідки є результатами помилкової економічної політики та відсутність послідовної стратегії розвитку. Обмежене коло осіб, які приймають економічні рішення політики, серед безпрецедентного державного втручання і спричиняють впровадження ідей неолібералізму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Варто відмітити, що дослідженню антикризової політики приділяється досить значна увага з боку науковців і практиків. Так, Соболева Г. кандидат економічних наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова у своїх публікаціях акцентує увагу на необхідності розробки антикризової політики в середині підприємств з метою стимуляції виробничих процесів без суттєвого впливу зовнішніх макроекономічних чинників, наприклад, використання диверсифікованого інвестування, в напрямки, що не є суміжними з основною діяльністю підприємства [4]. У свою чергу, науковець Олешко А., розглядає зовнішні чинники впливу на кризові передумови з боку державного регулятора. Його дослідження розглядає державні важелі впливу на сучасний бізнес в кризових умовах, що склались під час пандемії COVID-19 у 2019-2021 роках [6].

В свою чергу науковці Антонюк Н. та Шаповалов Ю., загострюють увагу на економічні складові на які було здійснено вплив сучасної економічної кризи через аналіз показників, які характеризують економічну ситуацію [5, 8].

Однак важливу роль відіграють розроблені заходи для ліквідації наслідків кризи та розробки заходів, що передують появі ускладнених наслідків кризи, чому і було приділено найбільшу увагу аналітиками і науковцями, які розглядали і оцінювали з трьох основних точок зору: екологічної, економічної та соціальної [1, 4, 6, 2, 13, 15, 16].

Мета дослідження: розкриття руйнівності дотеперішньої деінвестиційної та антиінституційної економічної політики капіталістичних країн, а також необхідність застосування антикризової економічної політики, що заснована на справжніх інноваційно-інституційних елементах.

Матеріали та методи дослідження.

Основними методами й інформаційною основою дослідження є: матеріали періодичних видань, праці науковців, інтернет-джерела, статистична інформація, наукова та методична література. Дослідження проводилось із застосуванням наукових методів оснований на діалектичному методі пізнання та об'єктивних законах розвитку економіки та інструментів антикризової політики. Методологічною основою статті є системний підхід до розкриття економічної сутності формування апарату регулювання кризових процесів в антикризовій політиці підприємства.

Результати дослідження та їх обговорення.

Варто зазначити системність помилкових методів ведення економічної політики в умовах підвищеної швидкості росту ринку, що спричинило появу кризових умов функціонування економік розвинених країн, в тому числі відсутність відпрацьованого механізму ведення антикризової економічної політики.

На основі економічного розвитку капіталістичних країн постійна розбіжність між риторикою про плюралістичні інституційні зміни та моністичність реалізаційх неоліберальних рецептів макроекономічної політики призвело до довготривалої дестабілізації економічних систем через дезінвестування та переливання позитивних ефектів у витратах замість виробництва.

Інституційні інновації в часі, структурі, якості, кількості і функціональності привело до розриву між офіційно встановленими економічними інститутами, зовнішньоекономічною політикою та економічною поведінкою на практиці, що стало далеким від стандартних норм. Стратегічне значення практичного інституційної інновації ігноруються, що зменшує їх пріоритетну роль в антикризовій політиці.

Суттєво зменшений індивідуалізм компаній дуже швидко став основою формального інституційного монізму як теоретичної та ідеологічної основи неоліберальної економічної політики.

Популістські тенденції компенсували примітивізм монополістичних течій, що супроводжується скороченням інституцій, економічних свобод і здорової ринкової конкуренції.

Один з показників неуспішності капіталістичної економічної політики в західних регіонах може бути високий рівень системних, політичних та економічних ризиків, які найкраще ілюструються високими відсотковими ставками, обережністю іноземних інвесторів і надзвичайно високими цінами промислового майна.

Теоретичний підхід передбачає державне регулювання заходів економічної політики в цілому. Якщо брати в увагу випадки неефективності ринкового регулювання, коли економічне зростання є стійким економічний розвиток знаходиться під загрозою. Оскільки такого типу втручання не було за останнє десятиліття розвинутої Іт індустрії, економічну політику не можна назвати кризовою політикою.

З іншого боку, практичний підхід показує ускладнення економічних проблем, ерозію державної власності, різке соціального розшарування, високий рівень безробіття та фіктивної зайнятості, розквіт чорний і сірого ринку, деградацію торгівлі та промисловості тощо.

До світової економічної кризи, що сталась в 2020 році та знайшла своє продовження в 2022 році економічна політика мала менше розвинутих форм економічної допомоги, прямих іноземних інвестицій, створення умов для євроатлантичної інтеграції і для зовнішньоекономічних відносин, в яких домінувала імпортна складова. Однак в умовах пост пандемічних умовах такі форми почали з'являтися та набирати масового поширення серед розвинутих країн західного світу. Подолання кризи залежить від правильного вибору антикризових заходів що напряду впливають на погашення її наслідків. Економіч-

на політика має бути спрямована на подолання обмежень економічного зростання та розвитку.

Однак, варто зазначити неможливість встановлення уніфікованого переліку заходів антикризового врегулювання, з метою подальшої ліквідації наслідків кризи через відмінність внутрішніх та зовнішніх складових країн, що знаходяться на різних рівнях досягнутого економічного розвитку, мають різні провідні економічні галузі, показники, а відповідно й різні наслідки та ризики кризових умов окремої економіки. Відповідно раціональна антикризова економічна політика повинна базуватися на принципах:

- послідовна стратегія розвитку;
- здійснення запобіжників від кризи, які враховують попередні помилки та витримують економічні та соціальні вимоги окремо взятої країни з урахуванням обмежень та обов'язків як всередині так і зовні країни;
- здійснення максимальної підтримки цивілізаційних інновацій у сфері техніки;
- організація механізму регулювання політичних економічних та соціальних відносин;
- встановлення ричагів ощадливого та раціонального розподілу ресурсів;
- модернізація державного регулювання, як основна інституційна інновація;
- впровадження стратегії розвитку людських ресурсів, зміна способу їх мислення та поведінки.

Інституційні інновації передбачають цивілізаційні норми, розміщення економічної поведінки. А саме реалістичні, моральні, людські та інституціоналізовані рамки, створення конкурентоспроможної економічної політики,

яка чесно, а не риторично сприятиме здоровій ринковій конкуренції та буде враховувати задані об'єктивні рамки розвитку та численні обмеження ринку. Все це має будуватись без міфології, ідеології, догматизму та інтересів зловживання. Свобода вибору і вільний ринок хоч і притаманні ринку в 2022 році, але в більшості межі моральних критеріїв, відповідальності держави, раціональної поведінки, інституційних стандартів, захищеності та чітко визначеності прав власності мають недоліки з боку міжнародного права, та його слідування.

Тому лише інституційні інновації можуть активізувати відсутній контроль та інституційні механізми, які встановлять ефективність права, економічні свободи та ефективні інструменти економічної політики.

Зазвичай провідні економісти вважають проблемними ділянками економіки саме показники інфляції, ВВП, безробіття, зовнішні зобов'язання, тощо. Однак такі показники, не є проблемою. Це лише наслідок некоректного та помилкового ведення економічної політики та відсутність роз-

витку інноваційно-інституційних змін.

В період з 2009 року (період останньої кризи) по 2020 рік (початок нової технологічної кризи) економіка заходу пережили динамічний та стрімко ростучий розвиток, що знайшло відображення як в звичних економічних показниках, так і в зміні капіталізації фондових ринків, які на пряму відображають стрімкість росту економіки.

Лише за останні десять років світові транснаціональні компанії, а відповідно й економіки в яких вони розташовані показали рівень Profitability в 301,2%. Таку стрімку динаміку звичайно вважають позитивною. Але це хибне твердження, адже за наявності таких темпів, а саме 30 % в рік інституції та управлінській апарат з регулюючими і правовими органами не встигають налаштувати регулюючі важелі до ринкових змін, що викликає диспропорцію в розвитку, а як наслідок поява нової більш впливової як на суб'єкти господарювання так і в цілому на економіки, кризи.

Тож у 2022 році такий стрімкий економічний та технологічний «бум»

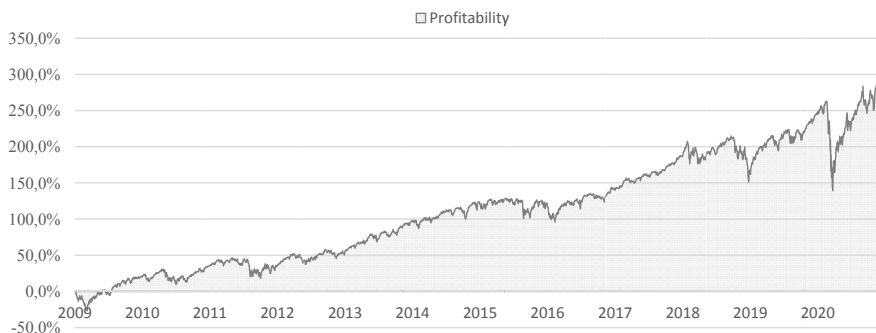

Рис. 1. Економічне зростання західного ринку за показником Profitability 2009 – 2020 рр.

Джерело: розраховано автором

на основі віртуалізації окремих секторів економіки (ринку нерухомості, банківської та фінансової сфери, сфері промисловості, охорони здоров'я, споживчого сектору, та сектору сировинних матеріалів, енергетичного сектору) спричинив перехід економіки від невідхильного ростучої до циклу глибокої рецесії.

Період перехідного спаду ознаменувався розривом економічних структур інфраструктури та адаптації до різних видів фінансування окремих галузей економіки.

Важливим аспектом псевдоекономічного буму стало величезна кількість прямих іноземних інвестицій та інвестицій від крупних гравців таких як Mutual funds, а та безпосереднього впливання коштів з боку держав. Однак, концентрація основного капіталу проходила в фінансовому та технологічному секторах, тому основна капіталізація ринку припадає саме на ці сектори. В той самий час інвестиції у виробництво були мінімальними і не стимулювали розвиток сектору. Цей аспект був помилковим, адже з принципів економічної теорії одним з перших секторів, що починають відновлення економіки під час економічних криз є саме індустріальний сектор.

Також важливими причинами спричинення кризи стало:

- відсутність розвитку інституційного середовища;
- відсутність якісного податкового врегулювання ІТ сектору та сектору комунікаційних послуг;
- пасивність і не вибірковість інноваційного апарату;

Якщо розглядати цілі поточної економічної політики розвинених країн через призму інтеграцій в Європейському Союзі ми можемо помітити набагато більші інституційні

диспропорції, ніж взаємодоповнення та конвергенції. Тому євро як провідна валюта у 2022 році стала занадто слабкою по відношенню до курсу долару і займає коефіцієнт 0,97 євро/долар.

Вплив глобальної кризи дуже швидко продемонстрував ілюзорність економічного зростання економіки всього Європейського Союзу на основі непослідовної економічної політики. Відповідно неможливо говорити про розвиток економіки оскільки структурні та інституційні зміни були незначними та мали не пріоритетні спрямування, які дали лише короткотерміновий ефект для економічного зростання, але в майбутньому спричиняють найбільші труднощі для виходу з кризових умов.

В першому кварталі 2020 року впливу на звичний розвиток економік світу пандемії COVID-19, економіки зазнали серйозних фундаментальних змін в світовій економіці:

- зниження індексу ділової активності на 35,5%, що спричинило тотальний дефіцит бюджетів в економіках світу та як наслідок ріст безробіття;
- безперервний друк грошової маси в період з 2020 по 2022 роки, що спричинило різке підвищення інфляційного впливу
- підвищення відсоткових ставок, як засіб зменшення впливу інфляції, однак в той самий час і ускладнення кредитування для малого та середнього бізнесу, що знову ж таки впливає на індекс ділової активності знижуючи її більше;
- збільшення зовнішніх боргів економік світу, зменшення постійних або чергових доходів та появу істотних викривлень балансу бюджетів світових економік;

– скорочення біржового обороту приблизно на 10 млрд. доларів за 2020 рік, як наслідок падіння біржових індексів;

Враховуючи надзвичайну невідзначеність щодо тривалості та інтенсивності кризи в галузі охорони здоров'я, дослідженню підлягає альтернативні, більш несприятливі сценарії. Одним з таких сценаріїв є більша тривалість стримування, погіршення фінансових умов і подальших зривів глобальних ланцюжків поставок. У таких випадках світовий ВВП впаде ще більше: додаткові 3% у 2022 році та на 8% в 2023 році, порівняно з нашим базовим сценарієм цього року.

Важливим стає аналіз загальних політичних дій під час екстреної зупинки економіки, а саме масштабна, своєчасна та цілеспрямована фіскальна, грошово-кредитна та фінансова політика, яку вже вжили багато політиків, включаючи кредитні гарантії, механізми ліквідності, відстрочення кредитів, розширене страхування на випадок безробіття, підвищені виплати та податкові пільги, стали порятунком для домогосподарств і підприємств. Ця підтримка повинна тривати протягом усього етапу стримування, щоб звести до мінімуму наслідки, які виникли через низькі інвестиції та втрату робочих місць під час цього серйозного спаду.

Особисту увагу треба приділити плануванню відновлення економіки. Тому, припинення заходів стримування, передбачає швидкий перехід до підтримки попиту, стимулювання найму фірм і відновлення балансів у приватному та державному секторах, щоб сприяти відновленню. Фіскальне стимулювання, скоординоване між країнами, що мають фіскальний

простір, збільшить користь для всіх економік. Мораторій на виплату боргу та реструктуризацію боргу має продовжитись на етапі відновлення.

Багатостороннє співробітництво має життєво важливе значення для швидкості глобального відновлення. Щоб підтримати необхідні витрати в країнах, що розвиваються, двосторонні кредитори та міжнародні фінансові установи повинні надавати пільгове фінансування, гранти та полегшення боргів. Активація та встановлення своп-ліній між основними центральними банками допомогло зменшити дефіцит міжнародної ліквідності. Також необхідним стає розширення фінансування для більшої кількості економік. Сучасне ведення ринкової економіки дає такі регулятори, однак головною запорукою успіху її роботи є об'єднання зусиль розвинених країн та країн що розвиваються. Такий механізм може гарантувати, відсутність деглобалізації, адже під час відновлення такий ризик присутній, що в свою чергу приведе до значного зниження продуктивності.

Станом на 2022 рік, міжнародний валютний фонд розгорнув кредитний потенціал у 1 трильйон доларів для підтримки вразливих країн, у тому числі шляхом швидкого виплати екстреного фінансування та полегшення боргового обслуговування найбідніших країн-членів. Такий підхід мусить бути застосованим також і в офіційних двосторонніх кредиторів.

За прогнозами провідних аналітиків у 2020 році, окрім кризи охорони здоров'я сталась технологічна криза. Вважалось, що технологічний сектор не може впоратись із проблемами та падінням, адже його вага за період з 2009 по 2020 рік збільшилась до 31,64%, а це 1089,1% росту самого

сектору, що означало надлишкове впливання коштів, які будуть вилучено в момент падіння. Основними чинниками для створення такого висновку стало стрімкий ріст та капіталізація саме технологічного сектору (рис. 2).

Однак, криза охорони здоров'я внесла свої корективи, адже весь технологічний сектор зміг адаптуватись до реалій і переніс виробничі потужності на віддалене стимулювання попиту. Сьогодні в 2022 році, поточну кризу можна назвати енергетичною кризою, адже саме цей сектор став найбільш вразливим, через відсутність поставок, надміру витрату коштів на зберігання палива, жорстке обмеження видобутку, а також відсутність попиту на енергоресурси.

Тим часом світова економіка стикається з надзвичайною невизначеністю. Відповідно до масштабу та швидкості кризи, реагування внутрішньої та міжнародної політики має бути масштабним, швидко розгорнутим і швидко переналадженим у міру надходження нових даних.

За умови витримки зазначених регуляційних норм, світові економіки мають можливість уникнути широкомасштабні банкрутства компаній,

тривалу втрату робочих місць і загальносистемну фінансову напругу. Таким чином із включенням всіх регуляторів та їх ефективну регламентацію, світова криза має можливість отримати швидке відновлення, що почнеться вже у 2024 і отримання до 5,8 відсотка росту за рік.

Однак відновлення у 2024 році є лише частковим, оскільки прогнозується, що рівень економічної активності залишатиметься нижчим за рівень, який прогнозувався на 2020-2022 роки. Сукупні втрати світового ВВП у 2020 і 2021 роках від пандемічної кризи становлять близько 9 трильйонів доларів, що більше, ніж сумарні економіки Японії та Німеччини.

Сьогодні багато країн стикаються з кількома кризами — кризою охорони здоров'я, фінансовою кризою та обвалом цін на сировинні товари, які взаємодіють складними способами. Політики надають безпрецедентну підтримку домогосподарствам, компаніям і фінансовим ринкам, і, хоча це має вирішальне значення для міцного відновлення, існує значна невизначеність щодо того, як виглядатиме економічний ландшафт, коли світ

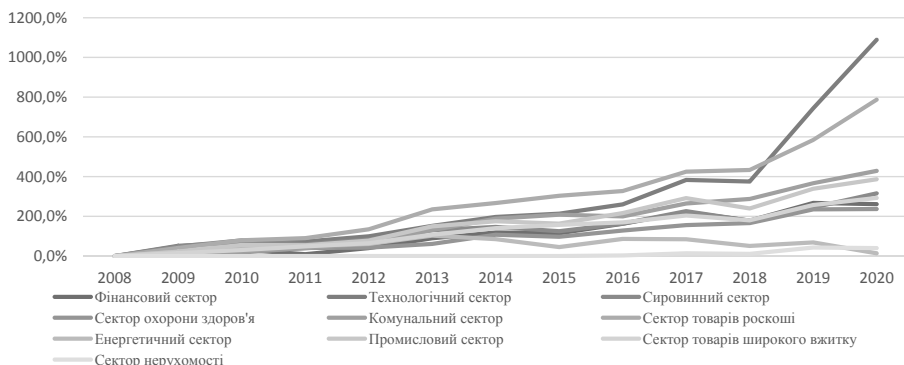

Рис. 2. Динаміка росту секторів економіки західного ринку 2009 – 2020 рр.

Джерело: розраховано автором

почне виходити з економічної кризи.

Сьогодні, з огляду на 2020 рік, коли розпочалась криза світова фінансова криза для більшості країн світу динаміка глобального зростання склало від'ємне значення до -3%. Хоч таке і значення є не суттєвим з огляду на економічну теорію наслідки такої кризи будуть не встигати за базисом. Однак навіть таке зниження, що склало 6,3 відсоткових пункти в кінці року порівняно з січнем 2020 року є суттєвим зниженням за короткий термін. Це фіксує поточну кризу як найгіршою рецесією з часів Великої депресії та набагато гіршою за світову фінансову кризу.

Ризики зниження прогнозів залишаються високими, тоді як політичні компроміси для подолання кризи вартості життя стали більш складними. Ризик неправильної калібрування монетарної, фіскальної чи фінансової політики різко зріс на тлі високої невизначеності та зростаючої крихкості. А враховуючи відсутність регуляторів в умовах низьких відсоткових ставок, що дозволяють зменшувати інфляцію, вихід з такої кризи буде супроводжуватись складною ситуацією світової ділової активності, а в деяких країнах глобальною продовольчою кризою та голодом.

Глобальні фінансові умови можуть погіршитися, а долар продовжить зміцнюватися, якщо на фінансових ринках спалахне хвилювання, що підштовхне інвесторів до безпечних активів. Це значно посилить інфляційний тиск і фінансову нестабільність в решті світу, особливо на ринках, що розвиваються, і в країнах, що розвиваються.

За останніми показниками, інфляція виявляється більш стійкою, особливо враховуючи ринки праці, які

залишатимуться надзвичайно жорсткими.

Варто також взяти до уваги війну в Україні, яка знаходиться в активній фазі. Подальша ескалація загострює енергетичну кризу. За умови продовження ескалації глобальне падіння економік світу у 2023 року може досягти історичного мінімуму, та перевищити його досягнувши позначки в 2% за рік для розвинених країн та 1,1% для країн, що розвиваються. В такому випадку зазначені ризики є загрозою для цілісності країн Emerging market, що виражено в значному падінню кінцевого економічного показника – ВВП у 2023 році. Однак, за розрахунками ймовірність настання такого несприятливого результату або ще гірше становить від 10% до 15%.

Про такий результат говорить посилення цінового тиску, який залишається найбезпосереднішою загрозою для поточного та майбутнього процвітання через скорочення реальних доходів і підривання макроекономічної стабільності. Причиною таких тенденцій стало зосередження центральних банків на відновленні цінової стабільності, і темпи жорсткості різко прискорилися, що означає, що з ймовірністю 85-90% настання такого результату не відбудеться.

Також існують ризики як недостатнього, так і надмірного затягування. Недостатня жорсткість ще більше закріпить інфляцію, підірве довіру до центральних банків і послабить інфляційні очікування. Звертаючись до історії, це лише збільшить кінцеву вартість контролю над інфляцією.

Надмірне посилення ризиків підштовхне світову економіку до невинновданого серйозної рецесії. Фінансові ринки можуть також боротися з надто швидким затягуванням. Проте

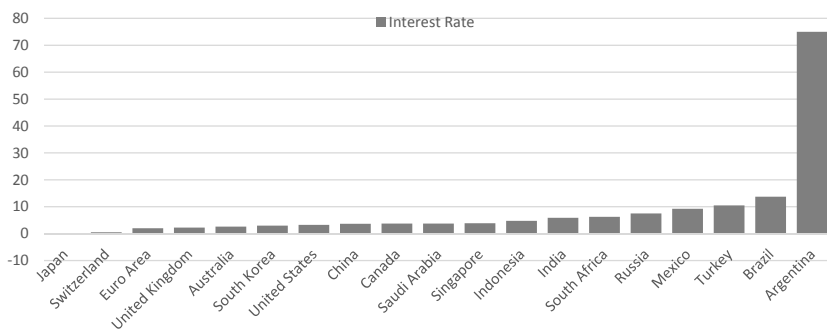

Рис. 3. Відсоткові ставки країн G20 станом на 2022 рік.

Джерело: розраховано автором

ціна цих політичних помилок не є симетричною. Важко завойована довіра до центральних банків може бути підірвана, якщо вони не винайдуть нові регулятори боротьби з інфляцією. Відсутність нових регуляторів та чітких правил їх керування створює неможливість майбутньої макроекономічної стабільності. Там, де необхідно, фінансова політика повинна забезпечувати стабільність ринків. Однак центральні банки повинні тримати тверду руку з монетарною політикою, твердо зосередженою на ліквідації високої інфляції.

Сьогодні існують лише старі методи боротьби з високою інфляцією, а саме підвищення відсоткових ставок. Хоч для самої економіки це є позитивним явищем, для бізнесу є негативним, адже їх підвищення збільшує складність в кредитуванні малих та середніх підприємств, які не є публічними компаніями, де фінансування відбувається за рахунок інвесторів, а не банків.

За останні десять років більшість розвинених країн західного світу робила хибні але вимушені кроки для стимулювання економіки, а саме зменшувала відсоткові ставки до нуля, бо нижче нуля. Таке явище

спровоковано надлишковою грошовою масою, що друкувалась через темпи країн та їх регуляторів і розвитку світової економіки. В результаті більшість економік західних країн перетворюється в економіку Японії, що зупинилась в розвитку ще в 1991 році. Однією з причин такої зупинки стало вимушене зниження відсоткових ставок до рівня 0%. У 2022 році рівень відсоткової ставки становить -0,1%, що повністю знищує потенції для росту економіки.

Для порівняння було взято країни G20 та їх відсоткові ставки, які показують тенденції ідентичного зниження, а відповідно до зупинки розвитку та стимулювання економік (рис. 3)

Необхідно звернути увагу також і на Аргентину, що має найбільшу відсоткову ставку в розмірі 75%, що також є негативним явищем та свідчить про дефолтний стан економіки.

Враховуючи таку розірваність показників Interest Rate різних країн та відсутність норми говорить про застарілість та сумнівність такого методу стимулювання економіки, адже кожна країна є унікальним суб'єктом, і стандартні правила розвитку економіки і ліквідації інфляції не працюють. А це означає необхід-

ність розробки нових методів впливу. Враховуючи що інфляція зазвичай контролюється Центральним банком та/або урядом. Основною політикою, яка використовується, є монетарна політика. В такому випадку відбувається ускладнення в пошуку нових методів регулювання інфляції. Адже весь контроль сконцентровано в фінансових установах які здійснюють збільшення грошової маси не витримуючи балансу. Однак стогоні використовуються цілий ряд додаткових інструментів контролю над інфляцією, зокрема:

1. Грошово-кредитна політика – вищі відсоткові ставки зменшують попит в економіці, що призводить до зниження економічного зростання та інфляції.

2. Контроль над пропозицією грошей – монетаристи стверджують, що існує тісний зв'язок між пропозицією грошей та інфляцією, тому контроль над пропозицією грошей може контролювати інфляцію.

3. Політика пропозиції – політика підвищення конкурентоспроможності та ефективності економіки, що знижує довгострокові витрати.

4. Фіскальна політика – вища ставка податку на прибуток може зменшити витрати, попит та інфляційний тиск.

5. Контроль заробітної плати та цін – спроба контролювати заробітну плату та ціни теоретично може допомогти зменшити інфляційний тиск. Однак вони рідко використовуються, оскільки зазвичай неефективні.

Станом на 2022 рік немає нових джерел зростання хоч більшість надрукованої грошової маси було проінвестовано в фондові активи з метою підтримки великого бізнесу. Однак, незважаючи на це сучасна форма

ринкових інститутів, показала себе непродуктивною, що виражається в деградації сучасного інституційного середовища. Крім того, економічна реальність стала переобтяженою та слабкою з точки зору захисту прав власності та інвесторів, містить недоліками в роботі державного управління, виражена наявність корупції та слабким і неефективним інструментом боротьби. В тому числі присутні нормативні обмеження, недостатня нормативна база тощо.

Питання економічної свободи є також проблематичним в умовах значного безробіття, адже набирають оберти факти низьких стандартів життя та відсутність соціальної захищеності, з одного боку, і відносно високі ціни, з іншого.

Тому нова стратегія розвитку має враховувати не тільки специфіку відсутності альтернатив зразкових моделей в світі. Специфікою інститутів є не їхнє різне забарвлення, форма та політика орієнтація, але якість і ефективність.

Огляд позадержавних урядових документів, що стосуються економічної політики в останні два роки не свідчить про існування аналізу, без якого плани розвитку економік світу залишаються неможливими. Криза виявила всі «нерівності» світової економіки, економічної політики, не тільки в області ризику, а також в меркантилістсько-неоліберальній орієнтації, що пов'язані з ліквідацією основних господарських потужностей.

Важливо відмітити поганий контроль і моніторинг роботи виконавчої влади країн, наявність обмежень спровокованих пандемією, постійна політична конкуренція та широке переплетення політичної та економіч-

ної еліти, обмеженість публічності роботи урядів, відсутність слідування законодавчих вимог, в тому числі з боку самих державних органів, а також обмежений доступ до інформації.

Відповідно до зазначених проблем необхідним стає розробка пакету з чотирьох головних заходів, які реалізується з метою послаблення негативних наслідків світової економічної кризи та містять:

1. Посилення інвестицій в інфраструктуру та підтримка розвитку приватного сектору;
2. Зменшення поточних і непродуктивних бюджетних витрат;
3. Підтримка громадян та економіки шляхом забезпечення додаткової платоспроможності держави;
4. Впровадження соціально-економічних заходів спрямованих на ліквідацію безробіття.

Висновки і перспективи.

Сучасна економічна криза має багато фундаментальних відмінностей від криз, що ставались в минулому. В першу чергу, вона була очікуваною, хоч і мала неочевидну причину і час її настання. Криза що зародилась в 2020 році містить риси довго тривалості економічні течії. За її поточними проявами перевершує звичайні циклічні коливання і чітко підкреслює слабкі сторони економіки. Очевидним стає пошук зміни для подолання кризи, окрім додаткової роботи, необхідним стає порядок і дисципліна, в інституційних інноваціях і сфері економіки знань.

Особливу важливість набуває оперативні заходи антикризової підтримки економік регіонів у поєднанні з розробкою послідовної, системної

стратегії розвитку, яка буде основою для прийняття інноваційної моделі розвитку, заснованої на створенні стабільного інституційного середовища та прискорене впровадження економіки знань.

Важливим також стає аспект стимулювання внутрішнього попиту, забезпечення розподілу капіталу в пріоритетних сферах, максимально можливого та реального імпортозаміщення стимулювання розвитку малого та середнього підприємництва з поступовим усунення обтяжених економічних проблем і диспропорцій.

Серед іншого, стабілізація та зміцнення банківського сектора, суворий і жорсткий контроль за операціями всіх фінансових установ.

Необхідним стає затвердження антикризових заходів є імперативом часу та економічного зростання, яка в конкретних регіоні повинна бути орієнтована та враховувати сильні сторони та слабкі галузі.

Всі антикризові заходи повинні розглядається через призму кількох основних критеріїв: збільшення виробництва та зайнятості, ліквідності, економічної ефективності, реструктуризація та стійкість економічного зростання і розвитку.

Глобальна криза являє собою унікальну можливість створити якісно інший та кращий підхід до економічної політики розвитку, належне впровадження якого може забезпечити стабільне економічне зростання. Він включає в себе складний і важкий процес фундаментальні цивільно-економічні зміни (інновації), яка не повинна мати паліативний характер і обмежений обсяг.

Необхідно подолати риторику та інтереси про успіх неоліберальної економічної доктрини. Застарілий і

небезпечний ринковий фундаменталізм має бути терміново замінений в короткостроковій перспективі «інституційним фундаменталізмом».

Список використаних джерел

1. Антикризисная политика в реальном секторе экономики Украины: приоритетные направления и задачи. 2022. URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/antykryzova-polityka-v-realnomu-sektori-ekonomiky-ukrayiny>
2. Реалізація антикризової політики у публічному управлінні. 2021. URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/realizatsiia-antykryzovoi-polityky-u-publichnomu-upravlinni>
3. Антикризисные меры для минимизации рисков для экономики и финансового сектора. 2022. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/antykryzovi-zahodi-dlya-minimizatsiyi-rizikiv-dlya-ekonomiki-i-financevogo-sektoru--u-fokusi-uvagi-radi-z-financevoyi-stabilnosti-zastanniy-rik>
4. Соболева Г. – Формування антикризової політики управління підприємством. 2022. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1567/1508>
5. Шаповал Ю. – Антикризовий ресурс політики пам'яті в Україні. 2021. URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Shapoval.pdf>
6. Олешко А., антикризова політика національних держав у контексті подолання соціально-економічних наслідків COVID-19. 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/11.pdf
7. Чинники, складові і результати запровадження і реалізації антикризової політики в окремих країнах світу та Україні. Прогноз соціально-економічного розвитку України у 2021р. 2021. URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_ukraine_economic_forecast.pdf
8. Антонюк Н. Антикризове управління національною економікою в умовах децентралізації. 2020. URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdzily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2020_08/Antonjuk_Disert.pdf
9. Phase out of the crisis support measures. 2022. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/689448/IPOL_STU\(2022\)689448_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/689448/IPOL_STU(2022)689448_EN.pdf)
10. National fiscal policy responses to the energy crisis. 2022. URL: <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>
11. Investing in health systems to protect society and boost the economy: Priority investments and order-of-magnitude cost estimates (abridged version). 2022. URL: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/investing-in-health-systems-to-protect-society-and-boost-the-economy-priority-investments-and-order-of-magnitude-cost-estimates-abridged-version-94ba313a/>
12. Kundius V., Sergienko O. (2021). Anti-crisis mechanisms for solving the problems of agriculture development in the modern context. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/12/shsconf_sahd2021_02033.pdf
13. Shchukina, N., Varfalovskaya, V., Bekaeva, A., & Salinas, L. (2021). Anti-crisis state regulation of business under pandemic conditions: results and challenges. URL: <http://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/03/ea-V187-09.pdf>
14. Khalatur S., Kriuchko L., Sirko A. (2021). World experience adaptation of anti-crisis management of enterprises in the conditions of national economy's transformation. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/848/898>
15. Stanczyk K. (2020). "Anti-Crisis Shield" as an Example of State Interventionism During the Crisis Caused by the Covid-19 Virus Pandemic in Poland. URL: <https://ersj.eu/journal/1857/download/%E2%80%9CAnti-Crisis+Shield%E2%80%9D+as+an+Example+of+State+Inter>

ventionism+During+the+Crisis+Caused+by+the+Covid-19+Virus+Pandemic++in+Poland.pdf

References

1. Anti-crisis policy in the real sector of the economy of Ukraine: priority directions and tasks. (2022). URL: <https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitichni-dopovidi/antykryzova-polityka-v-realnomu-sektori-ekonomiky-ukrayiny>
2. Implementation of anti-crisis policy in public administration. (2021). URL: <https://pdp.nacs.gov.ua/courses/realizatsiia-antykryzovoi-polityky-u-publichnomu-upravlinni>
3. Anti-crisis measures to minimize risks for the economy and the financial sector. (2022). URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/antikrizovi-zahodi-dlya-minimizatsiyi-rizikiv-dlya-ekonomiki-i-finsanovogo-sektoru--u-fokusi-uvagi-radi-z-finsanovoyi-stabilnosti-za-ostanniy-rik>
4. Soboleva G. Formation of the anti-crisis policy of enterprise management. (2022). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/1567/1508>
5. Shapoval Yu. Anti-crisis resource of memory policy in Ukraine. (2021). URL: <https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2021/11/Shapoval.pdf>
6. Oleshko A., Anti-crisis policy of national states in the context of overcoming the socio-economic consequences of COVID-19. (2021). URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/11.pdf
7. Factors, components and results of the introduction and implementation of anti-crisis policy in some countries of the world and Ukraine. Forecast of socio-economic development of Ukraine in 2021. (2021). URL: https://razumkov.org.ua/uploads/article/2021_ukraine_economic_forecast.pdf
8. Antonyuk N. Anti-crisis management of the national economy in conditions of decentralization. (2020). URL: http://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/pidrozdily/Aspirantura/Rady/Spec_vchena_rada/Dysertacii/2020_08/Antonjuk_Disert.pdf
9. Phase out of the crisis support measures. (2022). URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/689448/IPOLE_STU\(2022\)689448_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/689448/IPOLE_STU(2022)689448_EN.pdf)
10. National fiscal policy responses to the energy crisis. (2022). URL: <https://www.bruegel.org/dataset/national-policies-shield-consumers-rising-energy-prices>
11. Investing in health systems to protect society and boost the economy: Priority investments and order-of-magnitude cost estimates (abridged version). (2022). URL: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/investing-in-health-systems-to-protect-society-and-boost-the-economy-priority-investments-and-order-of-magnitude-cost-estimates-abridged-version-94ba313a/>
12. Kundius V., Sergienko O. (2021). Anti-crisis mechanisms for solving the problems of agriculture development in the modern context. URL: https://www.shs-conferences.org/articles/shsconf/pdf/2021/12/shsconf_sahd2021_02033.pdf
13. Shchukina, N., Varfalovskaya, V., Bekaeva, A., & Salinas, L. (2021). Anti-crisis state regulation of business under pandemic conditions: results and challenges. URL: <http://ea21journal.world/wp-content/uploads/2022/03/ea-V187-09.pdf>
14. Khalatur S., Kriuchko L., Sirko A. (2021). World experience adaptation of anti-crisis management of enterprises in the conditions of national economy's transformation. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/848/898>
15. Stanczyk K. (2020). "Anti-Crisis Shield"

as an Example of State Interventionism
During the Crisis Caused by the
Covid-19 Virus Pandemic in Poland.
URL: [https://ersj.eu/journal/1857/
download/%E2%80%9CAnti-Crisis+](https://ersj.eu/journal/1857/download/%E2%80%9CAnti-Crisis+)

Shield%E2%80%9D+as+an+Examp
le+of+State+Interventionism+During
+the+Crisis+Caused+by+the+Covid-
19+Virus+Pandemic++in+Poland.pdf

Kostylianu V. (2022).

PRIORITY OF ANTI-CRISIS ECONOMIC POLICY BASED ON INNOVATIVE AND INSTITUTIONAL CHANGES

BIOECONOMY AND AGRARIAN BUSINESS, 14(3): 52-66.

[https://doi.org/10.31548/economics13\(3\).2022.44-56](https://doi.org/10.31548/economics13(3).2022.44-56)

Abstract. *The combination of global and local factors gives the modern financial and economic crisis specificity. The aim of this paper is to point to the urgent need of the consistent anti-crisis economic policy creation, which must take into account local and global crisis and risks factors.*

This article discusses the influence of real institutionalization on the efficiency of the economic policy. It points out at a primary significance of institutionalization on economic policy. It departs from the hypotheses that the creation efficient anti-crisis economic policy requires a correct and timely identification of the problems and crisis process, defining the necessary measures and creating a development approach, which should be based on innovative-institutional modeling.

Anti-crisis measures aimed at meeting elimination of the consequences of the crisis and related processes experience an impact of factors determining economic crisis in staff of technology and finance enterprises.

One of the circumstances that makes the subject of this study burning is the dominance of negative feedback from community members in terms of activities by state structures, which are reflected in further disappointing results in employee's performance. For government agencies, image is an important functional and status value. Other than this, it is an indicator of trust level and a measure of the efficiency of management activities carried out in accordance with reforms in state institutions, fixing the degree of conformity of employees' actions with requirements and expectations of particular social groups and national economy. Consequently, the competence of anti-crisis management largely determines the attitude of society towards government officials, it also determines the degree of perception of activities of representatives of government officials and restructuring programmers.

Keywords: *Anti-crisis Economic Police; Innovations; Institutions; Economic Growth and Development; Transition Economies*